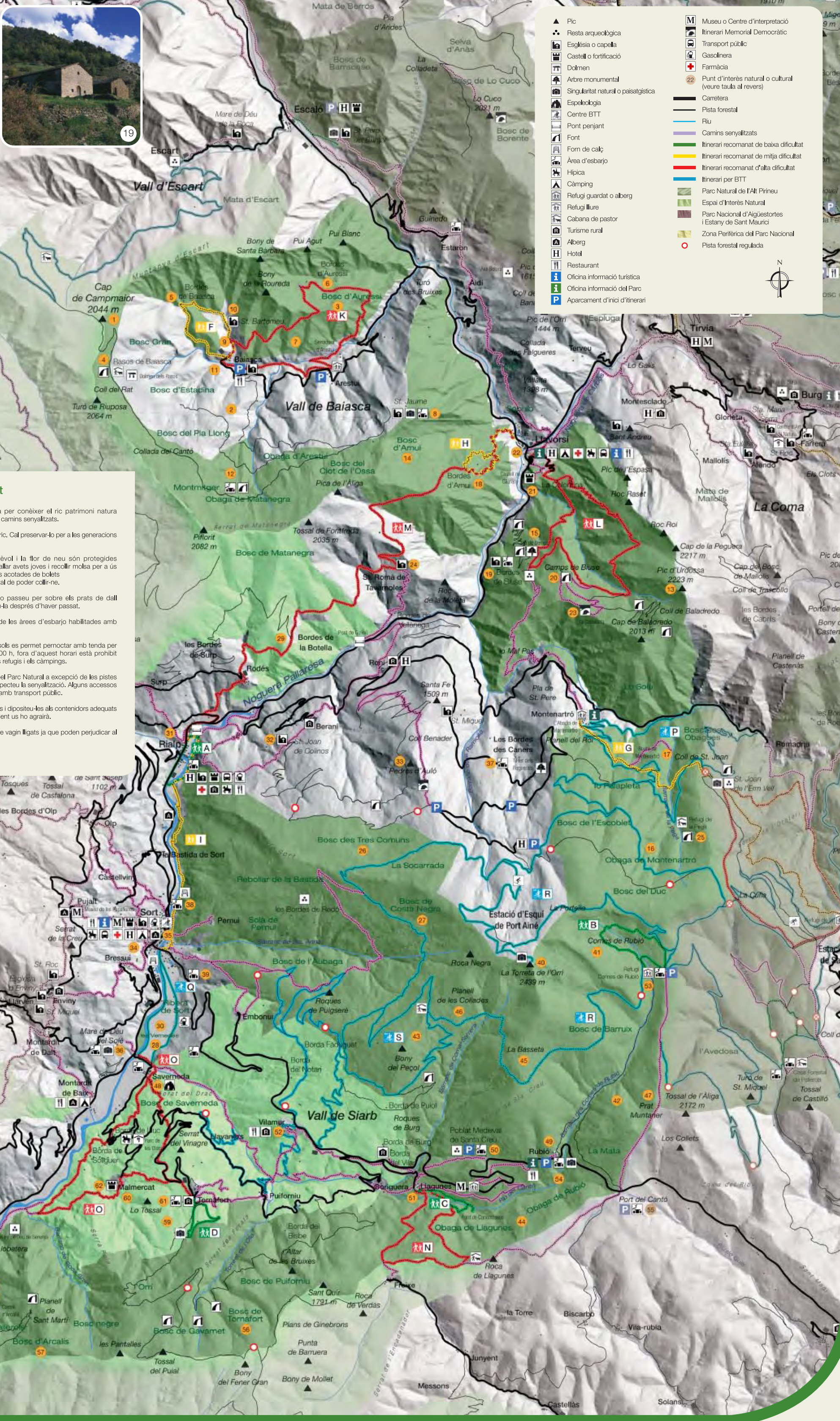
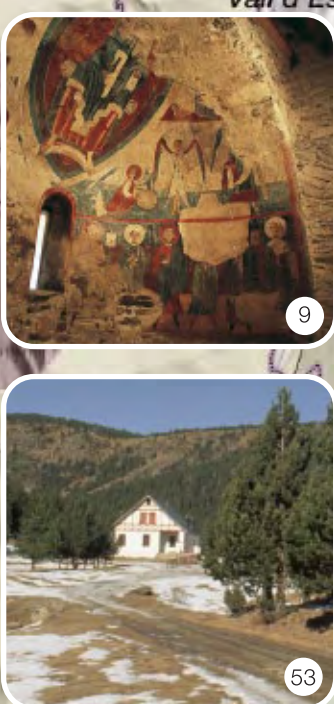

Pautes de comportament

- El senderisme és la millor manera per conèixer el ric patrimoni natural i cultural del Parc Natural. Seguiu els camins senyalitzats.
- Respecteu el patrimoni cultural i històric. Cal preservar-lo per a les generacions futures.
- No feu malbé la vegetació. El grèvol i la flor de neu són protegides i la recol·lecció n'és prohibida. Per tallar avets joves i recollir moltes per a ús nadalenc cal autorització. A les zones acotades de bolets cal pagar el corresponent tiquet per tal de poder collir-ne.
- Respecteu la propietat privada. No passeu per sobre els prats de dall i cubits i, si obriu una tanca, tanqueu-la després d'haver passat.
- Prohibit encendre foc, a excepció de les àrees d'esbarjo habilitades amb barbacoa matagüespires.
- L'acampada lliure és prohibida. Tan sols es permet pernoctar amb tenda per sobre els 2.000 m de 20:00 h a 8:00 h, fora d'aquest horari està prohibit tenir cap tenda muntada. Utilitzeu els refugis i els càmpings.
- Està prohibida la circulació rodada pel Parc Natural a excepció de les pistes i carreteres obertes a l'ús públic. Respecteu la senyalització. Alguns accessos del Parc Natural són possibles amb transport públic.
- No lleueu deivalles. Emporteu-vos-les i diposteue-les als contenidors adequats dels pobles. Si recideu, el medi ambient us ho agrairà.
- Els gossos que porteu al Parc cal que vagin lligats ja que poden perjudicar al bestiar i a la fauna salvatge.

Teléfono d'emergències: 112

Itineraris a peu

Els itineraris s'han diferenciat segons la seva dificultat: baixa, mitja, alta i traveses (per excursionistes experimentats). Per a tenir informació detallada cal consultar els tríptics específics. Porteu calçat, roba i material adequat segons l'estació de l'any. Consulteu la previsió meteorològica. Els temps estan calculats per a persones amb un nivell mitjà de forma física i acostumades a caminar a la muntanya. No s'ha comptabilitzat el temps destinat a fer parades per descansar.

* El Parc Natural no es fa responsable dels danys que puguin patir les persones o béns en els senders o pistes forestals que no estan sota la seva responsabilitat.

DIFICULTAT BAIXA	DIFICULTAT MITJANA	DIFICULTAT ALTA	TRAVESSES
A Camí de la Canerilla Inici/final: Rialp Durada: 35' Desnivell: 30 m Recorregut: 2,6 km	F Sant Bartomeu de Baiasca Inici/final: Baiasca Durada: 1h 20' Desnivell: 235 m Recorregut: 4,1 km	K Itinerari d'Auressi Inici/final: Arestui Durada: 3h 20' Desnivell: 620 m Recorregut: 10,2 km	Pas de Gegant (Ruta de la Forestal) Inici/final: Sort Durada: 2 dies Desnivell: 1.600 m Més informació: www.refugicomesderubio.com
B Volta a les Comes de Rubió Inici/final: Refugi de les Comes de Rubió Durada: 1h 10' Desnivell: 125 m Recorregut: 4,2 km	G Itinerari de Sant Joan de l'Erm Vell Inici/final: Montenartró Durada: 3h 05' Desnivell: 500 m Recorregut: 8,6 km	L Camí de Biuse Inici/final: Llavorsí Durada: 5h 45' Desnivell: 1.015 m Recorregut: 14,8 km	BTT
C Camí dels Canemassos Inici/final: Llagunes Durada: 40' Desnivell: 45 m Recorregut: 2,7 km	H Camí d'Arnui Inici/final: Llavorsí Durada: 2h 30' Desnivell: 535 m Recorregut: 5,2 km	M Camí de Sant Romà de Tàvernols Inici: Llavorsí Final: Rialp Durada: 5h 40' Desnivell: +865 m -955m Recorregut: 16,1 km	Pel Bosc de Montenartró Inici/final: Montenartró Desnivell: 440 m Recorregut: 15 km
D Volta a Tornafort Inici/final: Tornafort Durada: 45' Desnivell: 135 m Recorregut: 2,3 km	I Camí de Triago Inici/final: Sort Durada: 2h 55' Desnivell: 265 m Recorregut: 10,3 km	N Camí de la Serra de Freixa Inici/final: Llagunes Durada: 2h 40' Desnivell: 475 m Recorregut: 7 km	Q Camí natural de les Vernedes de Sort Inici/final: Sort Desnivell: 50 m Recorregut: 5,7 km
E Itinerari del Pont d'Arcalis a Arboló Inici/final: Baró Durada: 55' Desnivell: 75 m Recorregut: 8 km	J Itinerari del Castell d'Arcalis Inici/final: Arcalis Durada: 1h 15' Desnivell: 245 m Recorregut: 2,5 km	O Per Tornafort i Malmercat Inici/final: Sort Durada: 5h 30' Desnivell: 865 m Recorregut: 17,7 km	R Volta al Pic de l'Orri Inici/final: Vilamur Desnivell: 1254 m Recorregut: 43,46 km
			S Un tomb a les Collades Inici/final: Vilamur Desnivell: 775 m Recorregut: 21,75 km

Parc Natural de l'Alt Pirineu
www.gencat.cat/parcs

Generalitat de Catalunya

Serveis

SERVEIS D'URGÈNCIES	OFICINES DE TURISME
Emergències 112	Oficina Comarcal de Turisme del Pallars Sobirà Sort T. 973 62 02 02 http://turisme.pallarssobira.cat
Bombers urgències 085	Punt d'informació municipal Sort Sort T. 973 62 05 44
Creu Roja de Sort 973 62 01 64	EQUIPAMENTS MUNICIPALS
CAP Llavorsí 973 62 21 52	Centre Cívic La Farga (Llavorsí) T. 973 62 23 07 http://lafarga.llavorsi.blogspot.com/
CAP de Sort (24 hores) 973 62 01 63	Biblioteca Municipal de Sort T. 973 62 10 66 http://bibliofort.cat
Farmàcia Rialp 973 62 12 17	Sala polivalent de Tornafort T. 973 25 00 07
Farmàcia Llavorsí 973 62 22 18	MUSEUS
Oficina Comarcal del Cos d'Agents Rurals PS 973 62 0564	Presó-Museu El Camí de la Llibertat Sort T. 973 62 00 10 http://www.camidellibertat.cat
	Museu de les Papallones Pujalt T. 973 62 07 43 www.papallones.cat
	Ecumuseu dels Pastors Llessui T. 973 62 17 98
	Borda Agència Centre de Sensacions Malmercat www.sensacions.cat

H Hotels, hostals i pensions

H* Roch Altron, www.rochhotel.com

P Vall d'Àssua Altron**, www.hostalvallassua.com

P Farré Baró**, www.fondedare.com

P Can Mariano Baró**, www.canmariano.cat

H** Riberies Llavorsí**, www.iberies.com

H De Rei Llavorsí**, www.hotelderei.com

P* La Noguera Llavorsí, www.hostalnoguera.info

P Andreu Llessui**, www.pensionandreu.com

P Can Trilla Llessui**, T. 973 61 17 19

H L'Alcova** Montardit de Baix, www.hotelalcova.com

H** Condes del Pallars Rialp**, www.marvellhotels.com

H* Víctor Rialp, www.hvictor.com

P* Hostalet Rialp, T. 973 62 01 09

H** Port Ainé 2000 Roni**, www.skipallars.cat

H Ravetllat Roni**, www.hostalravetllat.com

H** Les Brases Sort**, www.hotelbrases.com

H** Pessets Sort**, www.hotelpessets.com

H Florido Sort**, www.hotelflorido.com

HA* Pey Sort, www.hotelpey-apartaments.com

P Les Collades Sort**, www.lescollades.es

P Can Josep Sort**, www.canjosep.net

R Turisme rural

La Borda de Ritort Sort, www.casuralsort.com

L'Era de Sansa Altron, www.ruralsobira.com

Casa Benito Arcalis, www.casa-benito.com

Casa Jan Berani, www.casajan.es

Casa Roset Caregüe, www.calroset.com

Casa Bellera Caregüe, www.casabellera.com

Casa Camp Envinç, www.casacamp.com

Casa Colx Escós, www.casacolx.com

Casa Maslana Escós, www.casamaslana.com

Casa Massa Estac, www.casamassa.cat

Borda el Vilar Llagunes, www.elvilar.com

Cal Bosch i Lo Pallé de Cal Bosch Llagunes, www.calbosch.com

Cal Quimet Rialp, www.ruralsobira.com

Casa Cabana Rialp, www.casacabana.net

Casa Macià Roni, www.casamacia.com

Casa Xaupí Roni, www.casaxaupi.com

Casa Font Seuri, T. 973 62 17 78

Casa Molineret Soriguera, T. 973 62 02 39

Casa Terraferma Baró, www.casaterraferma.net

Cal Tomàs Tornafort, www.caltomas.net

Casa Baró Tornafort, www.casabaro.com

Casa Blasi Vilamur, <http://casablasi.espanas.es>

Càmpings

Beta (2a) Baró, www.campingbeta.net

Aiguës Braves (3a) Llavorsí, www.campingaiguësbraves.com

Riberies (3a) Llavorsí, www.campingriberies.cat

La Borda d'en Farreró (2a) Montardit de Baix, T. 973 62 02 50

L'Orri del Pallars (2a) Montardit de Baix, www.orriweb.com

La Noguera Pallaresa (3a) Sort, www.noguera-pallaresa.com

Refugis i Albergos

Alberg Refugi d'Arestui Arestui, www.albergrefugiarestui.com

L'Orri del Pallars Montardit de Baix, www.orriweb.com

Ca l'Anton Pujalt, www.calanton.com

Les Estades Rialp, www.skipallars.cat

Refugi Comes de Rubió Rubió, www.refugicomesderubio.com

Escola de Piragüisme Sort, www.epsort.com

Abadia de Montenartró Montenartró, <http://refugiimontenartró.blogspot.com>

40

43

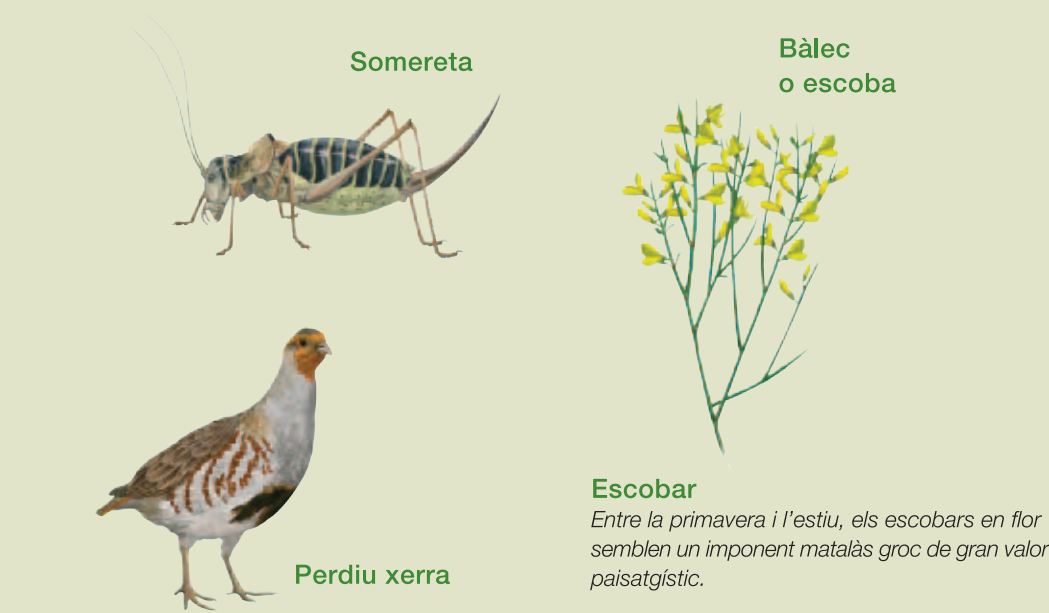
50

Rapinyaires carronyaires

A les àrees més obertes del massís de l'Orri, dominades per pastures i matollars de muntanya, el visitant pot arribar a observar les quatre espècies de vultors del continent europeu.

Matollars montans

Els matollars d'escobes o ginebres, barrejats amb pastures i petits boscos, conformen un mosaic molt divers on habita la perdiu xerra.

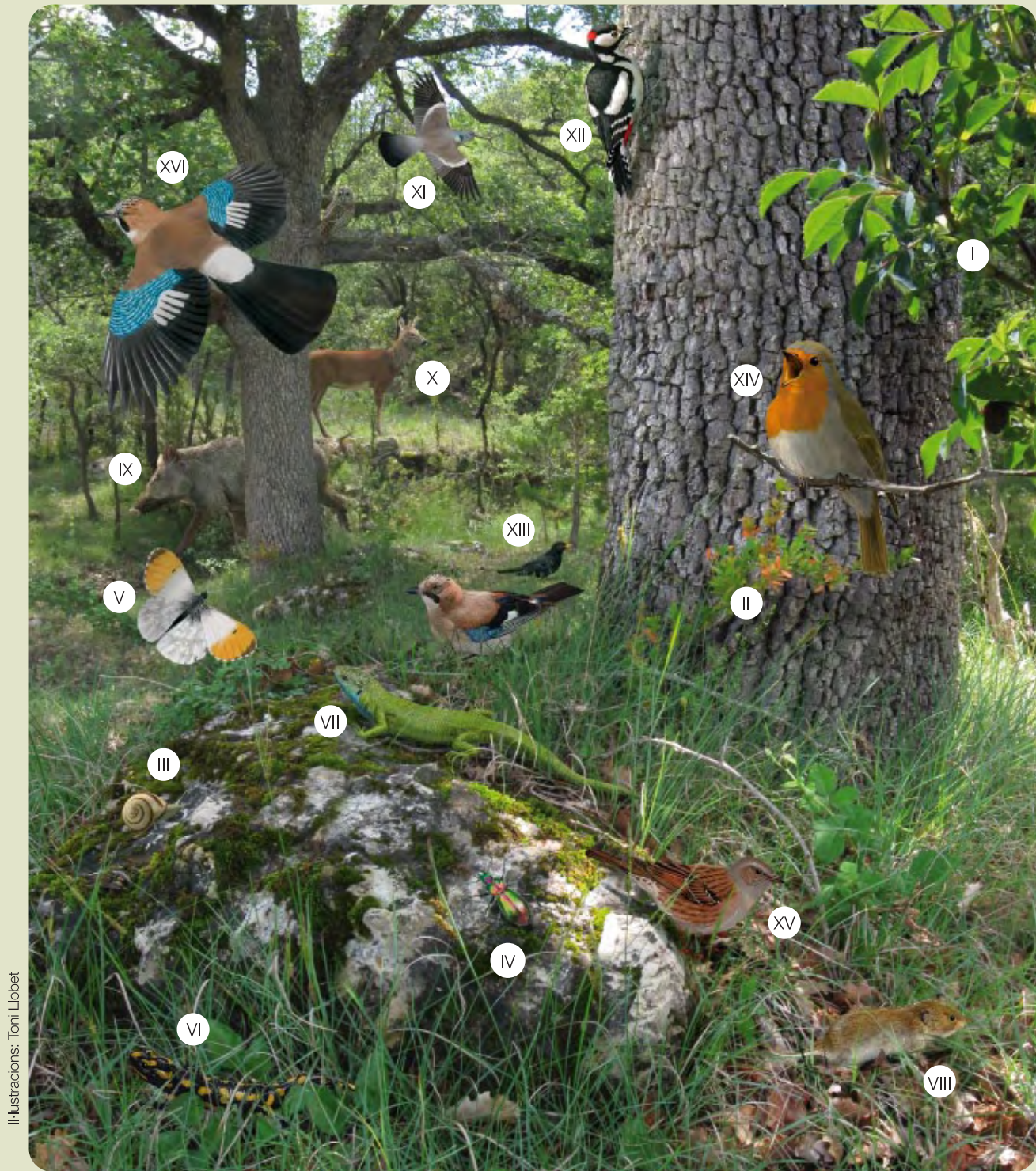
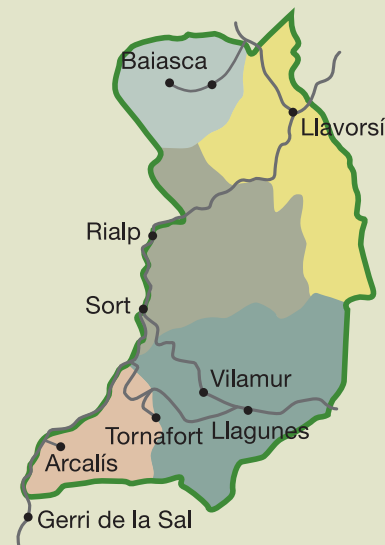
Terres roies del Cantó

Les terres roies que veiem al Cantó són conglomerats de gresos, argiles o llims d'origen fluvial. Mentre que pobles com Rubió o Llagunes estan fets amb aquesta pedra roja, els de la part baixa de la vall són de pedra calcària grisa.

Massís de l'Orri
Parc Natural de l'Alt Pirineu

El tram del riu Noguera Pallaresa entre Llavorsí i Arboló és l'eix vertebrador d'alguns dels indrets més desconeguts i fascinants del Parc Natural de l'Alt Pirineu. Grans valls laterals com la de Baiasca i la de Siarb, pobles amagats com Montenartró i Tornafort, i vessants abruptes que cauen a plom sobre la Noguera en llocs com Biuse, la Canerilla o Arcalís, en són alguns bons exemples. Els extrems altitudinals serveixen de referents per descobrir aquest territori: el més alt, l'extraordinari mirador natural de la Torreta de l'Orri, és un exponent aïllat de l'alta muntanya pirinenca que domina alguns dels millors boscos subalpins de pi negre i que amaga racons singulars, com les Comes de Rubió; el més baix, el Santuari d'Arboló, és alhora l'extrem meridional i la cota mínima del Parc Natural, un pont amb el Prepirineu on apareix la flora d'influència més mediterrània. Explorar les valls del sud del Parc no us deixarà indiferents.

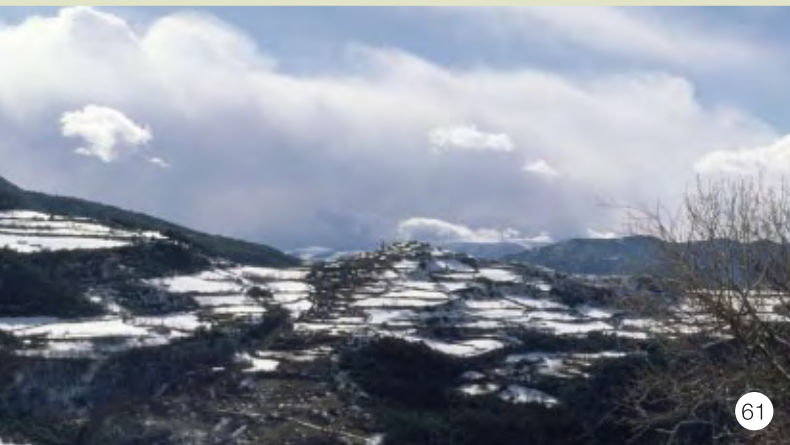
Il·lustracions: Toni Libbet

- I. Gavarnera
- II. Boix
- III. Caragol ratllat
- IV. Carabus splendens
- V. Anthocharis cardamines
- VI. Salamandra
- VII. Llangardaix verd
- VIII. Talpó muntanyenc
- IX. Senglar
- X. Cérvol
- XI. Tudó
- XII. Picot garser gros
- XIII. Merla
- XIV. Pit-roig
- XV. Pardal de bardissa
- XVI. Gaig

Rouredes

A l'entorn del massís de l'Orri es troben algunes de les millors rouredes de l'àmbit del Parc. Són hàbitats força diversos on, segons el microclima local, predominen el roure de fulla gran o el roure martinenc, però també s'hi troben altres arbres de fulla caduca. Els impressionants roures singulars de Montenartró (17) i Llavaners mereixen una visita.

61

65

9

Què cal visitar? Podreu localitzar aquests indrets numerats al mapa de l'altre cara	 Vall de Baiasca	 Llavorsí - Montenartró	 Sort - Rialp	 Vall de Siarb	 Tornafort - Arboló
 Alta muntanya	1. Cap de Campmaior (2.045 m)	13. Pui d'Urdossa (2.226 m)		40. Torreta de l'Orri (2.438 m)	
 Boscos	2. Obaga de la vall de Baiasca 3. Bosc d'Auressi	14. Bosc d'Arnui 15. Bosc de Biuse i clop de Bernat 16. Bosc Gran de Montenartró 17. Roure de Montenartró	26. Bosc de Tres Comuns 27. Bosc de Costa Negra 28. Bosc de ribera de les Vernedes	41. Comes de Rubió 42. Avets del Boscarró 43. Bosc de Fontova i Fórnoles 44. Obaga de la vall de Siarb	56. Bosc de Tornafort 57. Bosc Negre i Faringoles 58. Bosc de ribera de la Noguera Pallaresa
 Bordes i zones ramaderes	4. Rasos de Baiasca 5. Bordes de Baiasca 6. Bordes d'Auressi 7. Solana d'Arestui	18. Bordes d'Arnui 19. Bordes de Biuse 20. Camps de Biuse	29. Bordes de la Botella 30. Les Vernedes	45. La Basseta 46. Planell de les Collades 47. Prat Montaner 48. Saverneda	59. Cultia de Tornafort 60. Prats i bordes de Malmercat
 Patrimoni històric i cultural	8. Sant Jaume d'Arestui 9. Sant Serni de Baiasca 10. Sant Bartomeu de Baiasca 11. Serradora de Baiasca	19. Ermita i restes del castell de Biuse 21. Castell de Gilareny 22. Casc antic de Llavorsí 23. Restes militars de la Castelleta (Guerra Civil) 24. Despoblat de Sant Romà de Tavèrnoles	31. Castell de Rialp 32. Sant Joan de Colinos 33. Restes militars de Pedres d'Auló (Guerra Civil) 34. Forn de calç de Triago 35. Castell dels Comtes de Pallars (Sort) 36. Mare de Déu del Solé	49. Rubió (1.687 m) poble més alt de Catalunya 50. Despoblat de Santa Creu de Llagunes 51. Casc antic de Llagunes 52. Vila closa de Vilamur i església de la Mare de Déu de la Medina	61. Casc antic de Tornafort 62. Castell de Malmercat 63. Castell d'Arcalís 64. Pont d'Arcalís (Baro) 65. Santuari de la Mare de Déu d'Arboló
 Àrees d'esbarjo i miradors	8. Àrea esbarjo i mirador de Sant Jaume d'Arestui 12. Àrea esbarjo del Pla d'Artigues	19. Àrea esbarjo de Biuse 25. Àrea esbarjo de la Pega	37. Àrea esbarjo Sant Miquel de Roní 38. Àrea esbarjo de Noufonts 39. Àrea esbarjo Font de la Matraca 36. Àrea esbarjo i mirador de Solé	40. Mirador de la Torreta de l'Orri (no equipat) 53. Àrea esbarjo Refugi Comes de Rubió 54. Àrea esbarjo i mirador de Rubió 55. Àrea esbarjo del port del Cantó	65. Àrea esbarjo d'Arboló